

स्थान के
पहुरा थारु दैनिक के अनलाइन न्यूज
ओ ओकर भिटर डारल इ-पेपर मे
देशविदेश से हमार अनलाइन न्यूज
ओ पत्रिका पहे सेक्वी ।

थारु भाषाके 'क' वर्गके राष्ट्रिय दैनिक

भाषा, संस्कृति ओ समाचारमूलक पत्रिका

पहुरा

PAHURA
NATIONAL DAILY

विवाह पवित्र बन्धन हो,
विवाहलाई लेनदेनको विषय
नबनाओ,
विवाहमा दाईजो लिने र दिने
काम नगरौं,
दाईजोका कारण हुने हिंसा
अन्त्य गरौं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

वर्ष २४ अंक २७ वि.सं. २०८३ सावन २७ गते बुध

थारु सम्वत (२६४९)

[Wednesday 12 August 2026]

(मोल रु. ५ ।- पेज ४)

पौरखीहुकनके गाउँ, जहाँ फरठ पैसा सुदूरपश्चिम प्रदेश बजेट विहीन

पहुरा समाचारदाता
धनगढी, २६ सावन । सुदूरपश्चिम प्रदेशके अस्थायी राजधानी धनगढीसे करिब छ किलोमिटर दूरीमे रहल पथरी गाउँ । जहाँके बासिन्दा न सरकारी जागिरे हुइत न टे कौनो भारी व्यापारी । मने, यो गाउँवासीके आम्दानी भर सरकारी जागिर कैना कर्मचारीसे कम नैहो ।

धनगढी उपमहानगरपालिका-१७ मे रहल पथरी गाउँ ओसिन गाउँ हो, जहाँ हरेक किसान परिवार व्यावसायिक टिना खेतीमे अग्रसर बटै । यी गाउँके पौरखी किसानसे वर्षभर अपन बारीमे टिना फराइबेर ओइनके आम्दानी जागिर करइयासे गतिलो रहल हो । गाउँभरके किसानसे अपन बारीमे पैसा फरेटी रहल बटै ।

“गाउँके काईफे खाली नैहुइत । सक्कुजाने टिना खेती करटी आइल बटै”, कृषक गोपीराम चौधरी कहलै, “प्रायः किसानसे १० कट्टासम जमिनमे वर्षभर टिना खेती हुइटी रहल बा ।”

पथरी गाउँमे २०० घरधुरी रहल

पथरीगाउँमे वृहत गुरही टिहुवार मनैना

पहुरा समाचारदाता
धनगढी, २६ सावन । कैलालीके धनगढी उपमहानगरपालिका वडा नम्बर ७ पथरीगाउँमे यी वृहत गुरही टिहुवार मनैना हुइल बा ।

गुरही टिहुवार भव्यताके साथ मनाइक लाग पथरीगाउँके भल्मन्सा सीताराम चौधरीके संयोजकत्वमे मुल आयोजक तयारी

लागुऔषध ब्राउनसुगर सहित दुई जाने पक्राउ

पहुरा समाचारदाता
धनगढी, २६ सावन । कैलाली ओ कञ्चनपुरसे दुई जाने पक्राउ परल बटै ।

कैलाली धनगढी उ.म.न.पा. वडा नं ७ बेलि हनुमान मन्दिर स्थित लग्गेसे लागुऔषध ब्राउनसुगर २ सय २० मिलिग्राम ओ नगद रु. ४,६७५।- रुपैया सहित उहे ठाउँ बैठना ३० वर्षीय रमेश रानाहे सोम्मार दुपहर प्रहरी चौकी कनरी, कैलालीसे खटल प्रहरी टोली उ पदार्थ फेला पारके

वेवारिसे काठ बरामद

पहुरा समाचारदाता
धनगढी, २६ सावन । कैलाली भजनी न.पा.७ हिक्कमतपुर स्थित पुरैना सामुदायिक वनमा लुकाई छिपाई राखल अवस्थामे बेवारिसे काठ बरामद करल बा ।

सालके गोलिया थान-६ (२१.८७ क्यु.फिट) अन्दाजी मुल्य रु.२७ हजार

बा । घर-घरमे लटरम्म टिना फरटी रहल बा । सिजनलसे लेके अफ सिजनल सक्कु मेरिक टिना खेती करटी आइल किसान जनैले बटै । टिना खेतीसे प्रत्येक किसानसे वार्षिक चार/पाँच लाखसे ढेर खेती कैना उहीसे ढेर कमैना करल जनाइल बा ।

खरबुजा खेती करके केल्ह एक्के सिजनमे किसानसे चार लाख रुपया सम आम्दानी कैना करल चौधरी बटैली । उहाँ कहलै, “टिनासे लेके खरबुजाके प्रति किलो ५० रुपया मूल्य पैलेसे आउर मजा आम्दानी हुइना करठ ।”

समिति बनाइल बा ।

ओस्टेक करके वडाध्यक्ष माधव रानाके संयोजकत्वमे सल्लाहकार समितिफे बनाइल बा । गुरही टिहुवारहे संस्थागत करेक लाग यी बरस भव्यताके साथ गुरही टिहुवार मनैटी गाउँके डखिन गुरही चौकफे नामाकरण कैना आयोजक समितिके संयोजक तथा भल्मन्सा सीताराम

पक्राउ करले बा ।

ओस्टेक करके कञ्चनपुर भीमदत्त न.पा. ४ उद्योग बाणिज्य संघ लग्गेसे अवैध लागुऔषध ब्राउनसुगर ८२ मिलिग्राम सहित जिल्ला बैतडी दोगडाकेदार गा.पा. ५ घर रहल भीमदत्त न.पा. १८ कोठा करके बैठना वर्ष २० के अशोक बिष्टहे जिल्ला प्रहरी कार्यालय कञ्चनपुर ओ लागु औषध ब्युरो शाखा महेन्द्रनगरसे खटल प्रहरी टोली सोम्मार उ पदार्थ फेला पारके पक्राउ करल बा ।

१० कट्टा जमिनमे वर्षभर टिना खेती करटी आइल बटै । कौनोफे निकायके सहयोगबिना अपनही सिखके टिना खेती करटी आइल उहाँके कहाई बा ।

गाउँके किसान टिना खेतीसे चम्कल बटै । व्यावसायिक टिना खेतीसे ओइनहे आर्थिक लाभ केल्ह हुइल नैहो, गाउँहे फे ‘पैसा फरना गाउँ’ के रुपमे चिन्ह बा । कृषिमे अग्रसरताके कारण गाउँके स्वरूपसमेत फेरे लागल बा । माटीक कच्चीसे ढेर घर पक्कीमे परिणत हुसेकल बा ।

गाउँमे एक ठो सङ्कलन केन्द्र बनलेसे किसानो लागत घटे जाके अभिन ढेर फाइदा हुइना दुसर कृषक यज्ञराज चौधरी बटैलै । “सङ्कलन केन्द्र नैहुके अब्बे किसान अपनही बजारसम पुगेपना अवस्था बा,” उहाँ कहलै, “अपन साधन हुइलहे टे सहजुल बा । मने, साधन नैहुइल ओरसे समस्या भोगटी रहल बटै । उत्पादन बजारसम पुगाइबेर ओइनके लागत बहटी रहल रहल बा ।”

पथरी गाउँके किसानके टिना सङ्कलन करेक लाग उ गाउँके दक्षिण भागमे सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार ओ धनगढी उपमहानगरपालिकाके सहकार्यमे सङ्कलन केन्द्र बनाइल बा । मने, ५५ लाख रुपियाँ लागतमे बनल सङ्कलन केन्द्र सञ्चालनमे भर नैहो । भारी लगानीमे बनल सङ्कलन केन्द्र बेकामे बनल कृषक चौधरी बटैलै । उहाँ कहलै, “यी सञ्चालनमे आइल हुइलेसे किसानहे अपन उत्पादन बिक्रीके लाग विहानै बजार पुगे पर्ना नैरहे । व्यापारीहुके संकलन केन्द्रसे अपनही उठाके लैजाइत ।”

बटैलै । उहाँ कहलै, गुरही टिहुवार पुखौंसे मनैटी आइल बटै, यी बरस और भव्य बनैटी गुरही चोक नामाकरण कैना निर्णयफे हुइल बा ।

यि टिहुवार मनाइक लाग स्थानीयहुके जागरुक हुइल ओ चन्दा सकलनमेफे करटी रहल उहाँ जनैले ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशको अत्याधुनिक सुविधा सम्पन्न

Advanced Healthcare for all.

निसर्ग हस्पिटल
एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.लि.

विशेषज्ञ डाक्टर तथा ओ.पि.डी सेवाहरु

जनरल फिजिसियन (पेट, श्वाती, मुटु) रोग विशेषज्ञ	रेडियोलोजी विशेषज्ञ	न्युरो, माइताक, नशा तथा मेरुदण्ड रोग विशेषज्ञ	हाडजोर्नी तथा स्पोर्ट्स फिजियोथेरापिस्ट
हाडजोर्नी तथा नशरोग विशेषज्ञ	जनरल तथा ल्याप्रोस्कोपिक सर्जन	स्त्री तथा प्रसूति रोग विशेषज्ञ	नवजात शिशु तथा बालरोग विशेषज्ञ
ताक, कान, घाँटी तथा थाइरोइड रोग विशेषज्ञ	एनेस्थेसिया तथा क्रिटिकल केयर विशेषज्ञ	मुख, अनुहार तथा बङ्गुरा विशेषज्ञ	मानसिक तथा नशा रोग विशेषज्ञ
छाला, यौन, कुष्ठरोग तथा सौन्दर्य विशेषज्ञ	मृगौला तथा मुत्ररोग विशेषज्ञ	मुटु रोग विशेषज्ञ	

Hasanpur, Dhangadhi-5, Kailali, Nepal
091-527000/01/02, 9865680100, 9804600745
www.nisargahospitalnepal.com / nisargahospitalnepal

स्माईल चौधरीसे प्रकाशित

सठपाढक : प्रेम चौधरी (९८४८४२२२०७)

कार्यकारी सठपाढक : राम दहित (९८४८४९४५१८)

भाषा सल्लाहकार : दिलबहादुर चौधरी

पहुना सठपाढक : कृष्णराज सर्वहारी

व्यवस्थापन सल्लाहकार : राजकुमार चौधरी

प्रधान कार्यालय: धन.पा.- ८, शिवनगर, कैलाली (नमस्ते सहकारी भवन)

मसुरिया शाखा: दिनेश दहित (९८१२६४१६०१)

पहलमानपुर शाखा: जीवन चौधरी (९८४७५०१८८७/९८२५६२९३०५)

प्रधान कार्यालय धनगढी

E-mail: dailypahura@gmail.com,

Website: pahura.com

मुद्रक : समैजी अफसेट प्रेस, वेहडी, धनगढी

लागुऔषधसहित पाँच जाने पक्राउ

पहुरा समाचारदाता
धनगढी, २६ सावन । कैलाली ओ कञ्चनपुरके अलग अलग ठाउँसे अवैध लागु औषधसहित पाँच जाने पक्राउ परल बटै । कैलाली भजनी न.पा. वडा नं ३ सरदार चोक स्थितसे २ ग्राम ९२० मिलिग्राम अवैध लागुऔषध सहित जिल्ला कैलाली जानकी गा.पा. वडा नं ४ कञ्चनपुर बैठना वर्ष २२ के अमित डगौराहे जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीसे खटल प्रहरी टोलीसे अँटवार साँझ शंका लागके चेकजाँच करेबेर उ पदार्थ फेला पारके पक्राउ करल बा ।
ओस्टे कञ्चनपुर शुक्लाफाटा न.पा. १२ कालागौडी स्थितसे अवैध लागुऔषध

संधियारको नाममा जारी १५ दिने सूचना

यस उपमहानगरपालिकाको वडा नम्बर ८ स्थित कित्ता नं. २७१ क्षेत्रफल ३०७.५ वर्गमिटरमा भवन निर्माण गर्ने घरधनी श्री बाधु चौधरीले यस उमनपामा पेश गरेको नक्सा बमोजिमको भवन निर्माण गर्न संधियारको नाममा सूचना प्रकाशित गरिएको छ । निवेदन साथ पेश हुन आएको प्रमाण र नक्साको आधारमा निर्माण स्वीकृति दिँदा तपाईंको जग्गाको हानिनोक्सानी हुन्छ, हुँदैन, सन्धि सर्पन हानिनोक्सानी हुने भए यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले १५ दिनभित्र सबूत प्रमाणसहित नगरपालिकामा उजुर गर्न सुचित गरिन्छ । अन्यथा कानून बमोजिम नक्सापास भै जाने व्यहोरा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि अनुरोध छ ।

१. निर्माण निमित्त प्रस्तावित जग्गाको चार किल्लाको विवरण

पूर्व: चमर राना पश्चिम: सडक

उत्तर: चमर राना दक्षिण: जुगिलाल चौधरी

धनगढी उपमहानगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, धनगढी, कैलाली

संधियारको नाममा जारी १५ दिने सूचना

यस उपमहानगरपालिकाको वडा नम्बर २ स्थित कित्ता नं. ५१३ क्षेत्रफल १६९.३३ वर्गमिटरमा भवन निर्माण गर्ने घरधनी श्री गौरसिंह धामीले यस उमनपामा पेश गरेको नक्सा बमोजिमको भवन निर्माण गर्न संधियारको नाममा सूचना प्रकाशित गरिएको छ । निवेदन साथ पेश हुन आएको प्रमाण र नक्साको आधारमा निर्माण स्वीकृति दिँदा तपाईंको जग्गाको हानिनोक्सानी हुन्छ, हुँदैन, सन्धि सर्पन हानिनोक्सानी हुने भए यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले १५ दिनभित्र सबूत प्रमाणसहित नगरपालिकामा उजुर गर्न सुचित गरिन्छ । अन्यथा कानून बमोजिम नक्सापास भै जाने व्यहोरा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि अनुरोध छ ।

१. निर्माण निमित्त प्रस्तावित जग्गाको चार किल्लाको विवरण

पूर्व: प्रकाश शाही पश्चिम: राजेन्द्र विष्ट

उत्तर: संगीता गुरुङ दक्षिण: सडक

धनगढी उपमहानगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, धनगढी, कैलाली

दिवश ड्राईभिङ सेन्टर

दक्ष चालक बना सक्नु सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक ज्ञान देना प्रयास हमार, सफलता अपनैके ।

सीप सिक्की, स्वरोजगार बनी विद्यार्थी ओ गुणमे अउईयाहुकनहे विशेष छुटसहित... हमार यहाँ दक्ष प्रशिक्षकहुकनसे मोटर साईकल, स्कुटी, कार, जीप ग्यारेन्टीके साथ ड्राईभिङ सिखैनाके साथै फोटोग्राफीके सुविधा समेत उपलब्ध बा ।

नोट: साथै दुरसे अउईया विद्यार्थीनके लाग बैठना व्यवस्था समेत उपलब्ध बा । समयमे सक्नु सिकाह विद्यार्थीहुकनहे सम्पर्क कैना सहर्ष जानकारी कराइटी ।

धनगढी, चटकपुर कैलाली फोन. ०९१-४१०२३७ मो.९८४८४३९६८५

पाठकवर्गसे अनुरोध

प्रिय पाठकवर्ग, पहुरा मिडिया प्रालिसे सन्चालित पहुरा दैनिक ओ पहुरा अनलाइनमे हमार सकेसम थारुपन लन्ना कोशिश जारी बा । विचार पेजमे थारु लगायट अन्य जनजातिनके आवाज हमार पहिला प्राथमिकता हो । अपन मनेम लागल उकुसमुकुस बाट अपननके फे लिख्के पठाइ सेकि । अपनेक विचार लम्मा हुइ परट कना नइ हो । आइ कलम पकि, अपन मनक बाट ढेरसे ढेन जनहन बाँटि । पहुरा अनलाइनमार्फत अपन बाट संसार भर पुगाइ । -सम्पादक

के हुइट थारू ?

१. परिचय
थारू समुदाय तराई ओ भिटरी तराईमे बसोवास कैना आदिवासी जनजातिमध्ये एक हो । खेती मुख्य पेशा रहल थारू जाति अब ढिरे ढिरे औरै पेशा, व्यावसाय, नोकरीमे समाहित हुइटी बटै । नेपाली बहुल शब्दकोशमे 'नेपालके तराई ओ भिटरी मधेसमे बसोवास कैना एक जाति' थारू हो कहल बा (पोखेल ओ औरै, २०४०: ५८७) । थारू नेपाली भूमिमे बसोबास कैना पुरान आदिवासी जाति हुइट ओ और जातिसे अलगगे संस्कृति पहिचान रहल तराई थरहुटके एक परिभ्रमी एवं महत्वपूर्ण नेपाली जाति हुइट कहिके पहिचान करे सेक्जाइठ ।
नेपालके संविधान २०७२ से आदिवासी जनजातिसे थारूनेके फरक पहिचान कैके थारू आयोगसमेत बनाके ओइनेहे विशेष मान्यता देहल बा । २०७८ सालके राष्ट्रिय जनगणना मुताविक नेपालमे थारू जातिनके जनसंख्या १८ लाख ७ हजार १२४ (६.१९ प्रतिशत) बा । सादु प्रदेशमे थारू समुदाय बटै । सबसे ढेर लुम्बिनी प्रदेशमे ७ लाख ३२ हजार ६९ (१४.२९ प्रतिशत) ओ दुसरामे सुदूरपश्चिम प्रदेशमे ३ लाख ९७ हजार ८२२ (१४.७६ प्रतिशत) जनसंख्या थारू समुदायके रहल बा । ओस्टक, टिसरामे मधेस प्रदेशमे ३ लाख १ हजार ३८ (४.९२ प्रतिशत) जनसंख्या थारूनेके बा ।
उहोर, कोशी प्रदेशमे २ लाख ९ हजार ५१९ (४.२२ प्रतिशत), वागमती प्रदेशमे १ लाख १० हजार २८४ (१.८० प्रतिशत), गण्डकी प्रदेशमे ४७ हजार ६१९ (१.९३ प्रतिशत) ओ कर्णाली प्रदेशमे ८ हजार ७७३ (०.५१ प्रतिशत) थारू समुदायके जनसंख्या बावड ।
थारू जाति आपन भासा, कला, संस्कृतिमे समृद्ध बटै । थारू समुदायहे समग्रमे चिन्हैना यी आलेखमे थारू जातिके नामकरण, ओइनके थर उपथर, भासा ओ लिपि, धर्म, धार्मिक आस्था ओ लोकविश्वास, जलम-मृत्यु संस्कार, लोकगीत लोकनृत्य ओ थारू लोककला लगायट विषय समोट गइल बा ।
२. थारू जातिके नामकरण, उदभव ओ विकास
थारू शब्दके व्युत्पत्ति ओ अर्थके सम्बन्धमे टमान तर्क डे गइल बा । थारू शब्दके उत्पत्तिबारे आपन कहाई रखइयामध्ये कोई संस्कृतके 'स्थास्तु' शब्दसे, कोई बुद्ध धर्मके एक शाखा स्थविरके 'स्थेय' शब्दसे, कोई 'स्थुर' शब्दसे ओ कोई रैथाने अर्थमे ठालु (ग्राम प्रमुख) शब्दसे यकर उत्पत्ति हुइल कहठौं (थारू, २०६९: २७) ।
मातृकाप्रसाद कोइराला (उद्. सिंह मौन, २०२५: १०-११) ओ ईश्वर बरालके अनुसार (२००४: ४३) थारू जाति राजस्थानके थारसे आइल ओरसे थारू हुइलौं । मने, थार संज्ञा भर प्राचीन नैरहल डेखजाइठ । उहोर जनकलाल शर्मा ओ कृष्ण वम मल्लके अनुसार (२०१४: १९) शाक्य वंशीनमे स्थविरवादी सम्प्रदायके मनेहे 'स्थविर' कहिजाइठ ओ यकर विकृत रूप थारू हुइलक हो ।
टेकनाथ गौतमके अनुसार (२०४४: १) थारू शब्द संस्कृतसे आइल, संस्कृत व्याकरणमे 'थर्व' धातु पुलिङ्ग, एकवचनमे 'थर्वाण' स्त्री लिङ्गमे 'थर्वणी' प्रयोग हुइना ओरसे थर्वासे 'थारू' ओ थर्वणीसे 'थरुनी' हुइलक हो ।
उहोर, धम्मदहे थारू भासामे अनुवाद करइया रामानन्द प्रसाद सिंहसे थारू बुद्धके सन्तान हुइट कहले बटौं (गुनरत्ने, सन् २००६: ५२) । ओसिक टेन, वैज्ञानिक अनुसन्धानअनुसार थारू जातिहे मलेरियासे उन्मुक्त हुइट कम्तीमे ३ हजार बरससे ढेर लगना हुइल ओरसे बुद्ध जन्मनासे आघे फेन थारू जातिके अस्तित्व रहल डेखजाइठ ।
अर्जुन गुनरत्नेके अनुसार (सन् २००६: ४३) राना, कठरिया, डंगौरा, चित्तौनिया ओ कोचिला कैके कम्तीमे पाँच समुदायमे विभाजित सक्कु थारू अक्के पुर्वाके सन्तान हुइट कना कौनो फेन प्रमाण पा गइल

नैहो । ऋषि केशवराज रेग्मी (२०३५: ८१), धर्मराज थापा (२०५०: ७४), डब्ल्यू ब्रुक, नोर्द, सी.जे. मारिस (सन् १९४४: १४०), एस.के. श्रीवास्तव (सन् १९५८: १०) लगायत थारू जातिके उत्पत्ति मङ्गोल हुइल मन्ले बटौं ।
उहोर, प्रफुल्ल कुमार सिंह मौनके अनुसार (२०२५: २६) थारू मिश्रित जाति हो, जेन्ने एक साथ आर्य, मङ्गोल, द्रविड आदि रक्तके सम्मिश्रण रहल बा ।
महेश चौधरीके सखिया ओ कृष्णजन्माष्टमी गीतमे 'भई गइल ठार' कना वाक्यांश बार बार डोहरलमे ठारमे 'रू' प्रत्यय ठपके विशेषण बनाईबेर 'थारू' अर्थात् रूकनावाला मनै रहल कहाई बटिन (चौधरी २०६४: ८५-८६) । दत्तात्रेय शर्मा दाहालके कहाई थारूके अर्थ गतिमान, चल्ती रना, एक ठाउँसे दुसर ठाउँमे छारा कैटी रना कना बा (२०६३: ६) ।
मध्यपाषाणकालीन युग अर्थात् अढाइ लाखसे पाँच लाख बरस पहिलक दुइगो हठियार असङ्ख्य मात्रामे दाडदेउखर, बर्दियाके दानव ताल ओ नवलपरासीके सूचीकृत सक्कु थरके मिथक किम्बदन्ती भर नै भेटा जाइठ । गाउँ ठाउँके नाउँ, पूजापाठ कैना विधि, पेशा व्यवसाय लगायतसे थरके नामकरण हुइल डेखजाइठ । जे अपनमे मौलिक इतिहासके रूपमे प्रतिविम्बित हुइठ ।
घाँटीमे कन्डी बँधुइयाहे दास, सभा/कचहरीमे पानीके व्यवस्था करइयाहे पनहर, आपन कसुर माफ पउइयन बछार कहिगल बा । हजामके काम करइयाहे मर्दनिया थारू, काठके काम करइयाहे कठौतिया, कटुकटवा कहिगल बा । ओस्टेक, मकवानपुरे राजाके दरबारमे डोला बोक्ना जागिर खाइललोग खवास थारू कहिगलै । घरके काम करइया हुजदार ओ पूजाआजा, तन्त्रमन्त्र कैना थारूनेके थर गुरौ हुइल (थापा, २०५०: ७४-७६) । थारूनेके घरके उत्तरओर भन्सा ओ डेहुरार (देउता कोठा) रहठ मने डक्खिनओर भन्सा ओ डेहुरार (देउता कोठा) बनैना अर्थात् घरके बनावट उल्टा बनाके बैठइयइ उल्टहवा कहिगइला (दहित, २०६२: १६८) ।
थारू इहे देशके धर्मपुत्र हुइट कनामे केठ्रो दुईमत नैहो । खेतीपातीमे रमैना थारू समुदाय आउर पेशा व्यवसाय होमस्टे पर्यटन, होटल उद्योगमे फे ढिरे ढिरे पइला बहैटी बटा । सेना, प्रहरी, निजामती सेवामे थारू जातिके सहभागिता अभिन फेन बहुट कम बा । 'दाड' जिल्लाहे थारू जातिके उद्गम थलो मन्ना, ५ सय ढेर थर उपथर रहल थारूनेमे थर-थरबीच कौनो उँचनियके भावना नैडेख्जाइठ । थारू भासाके लिपि नैहो । इहि देवनागरीमे लिख्ठा ।
कोडडाँगीमे मिल्ना प्राचीन थारू बस्ती हुइल पुष्टि करठ । नेपालके थारू भारतीय मूलके मनैहे बाजी कनासे सम्भवतः यकर सम्बन्ध थरहुट क्षेत्रसे भारतके वृज्जी गणराज्यसंग डेखजाइठ (चौधरी, २०६४: ८७) ।
थारू जाति केवल महाभारत पर्वतसे दक्षिण तराईके उत्तरी घाँच ओ भित्री मधेसमे बैठल बा । यदि थारू जाति बाहेरसे आइल जाति हुइलेसे आउरओर स्वस्थकर जलवायु रहल भूमि आवाद कैना रहे । यकरसे फेन थारू जाति इहे भूमिके आदिवासी कना बुझजाइठ ।
तराईके कठिन वातावरणमे मलेरियासे लरके जिए सेक्ना खास जाति थारू बाघ, चितुवा, गोह, साँप, हाँठी लगायत जंगलके हिंसक जनावर ओइनके लाग संघरिया भैया जैसिन रहिन । तराईके घनघोर जङ्गल फँडानी कैके जग्गा गुल्जार कैनासे लेके धानके खेती कैना जगपालकफे थारूलोग हुइट ।
थारू नेपालके पूर्वी क्षेत्र भूभाषा, सुनसरी, मोरङमे पच्छिउँ ओरसे छारा कैके आके बैठल हुइट कना टमान तथ्यसे प्रमाणित (थारू, २०६९: ४४) हुइठ । थारू जातिहे कुछ विद्वान मंगोल कलेसे फेन थारूलोग अपनहे मंगोल मन्ना हीनताबोध करठ । थारूनेके उत्पत्तिबारे चर्चा करेबेर मंगोल ओ शाक्यवंशी मान्यतामे अन्वेषकनके धारणा ढेर केन्द्रित डेखजाइठ (थारू, २०६९: ४६) ।
पहिचानके आन्दोलन चलल बेला ओइने अपनहे प्रकृतिपूजकके रूपमे चिन्हाई लागल बटा । 'दाड' जिल्लाहे थारू जातिके उद्गम थलो मानजाइठ । दाडके सुकौरामे दंगीशरण दरवारके भग्नावशेष अभिन फेन बा । इ भग्नावशेष पुरातत्व विभाग उत्खनन कैटि बा । उहाँ दरवार बनैना कहिके लुम्बिनी प्रदेश सरकार इ बरस ८ करोड रुपया छुट्यइले बा ।
३. थारू जातिके थर
थारूके टमान थर उपथर बा । लेखनाथ चौधरीसे (२०५५: ३-४) से थारूनेके २२१ थर उपथर, खिलानाथ लेखीसे (२०६२: १९-२०) पूर्वीया थारू जातिके २४२ थर उपथर ओ गोपाल दहितसे (२०६२: १६६-६७) पश्चिमा थारू जातिके ७६ थर उपथरके सूचीकरण हुइल बा । (चौधरी, २०७६, ३८-३९) ।
थारूनेके थरके नामकरणबारे अनेक रोचक मिथक, कहकुट पा जाइठ । मने

दुरहेरिलगायत पर्व फे मन्ठा ।
६. धार्मिक आस्था ओ लोकविश्वास
शुभ, अशुभ, रोगव्याधि, दैवी विपत्ति जैसिन बाट किल नाहि, उपचारपद्धति, खानपान, रहनसहन, चालचलन लगायट परम्परा लोकविश्वासके माध्यमसे सञ्चालित हुइठ । सृष्टि, पशुपंथी, प्रकृति, जनजीवन, उपचार, वाद्यवादनलगायत बिसयमे थारू लोकवार्ता ओ लोकजीवन (२०६५) पोस्टामे थारू समुदायमे व्याप्त लोकविश्वासबारे ११ बुँदा डेहल बा । उहे हाराहारीमे कृष्णराज चौधरी (२०७६: ६१-६४) थारू समुदायके लोकविश्वासबारे चर्चा करले बटा ।
थारू समुदायके घरेम गँउरी, परेउना चिरे बैठलेसे शुभ हुइना विश्वास बा । गँउरिनके लाग ओस्हवामे ठाँठ बनैना सजिल होए कहिके माटीक ढिस्का उठाइल रहठ । मुरगी एकापसमे भगुरा खेल्लेसे, घर छेउमे कौवा बोल्लेसे, पहना अइना विश्वास करजाइठ । उँरवा बोल्लेसे, कुक्कुर रोइलेसे, गिडरा अन्खोहरसे बोल्लेसे अपशकुन हुइना विश्वास करजाइठ ।
आपन घरके दुरखम्बासे और घरके दुरखम्बा जोरलेसे, घारी जोरलेसे अशुभ हुइना, लकापका बेराम हुइना लोकविश्वास बा । मने सगोलके भैया अलग हुके दुसर व्यवस्था नैहुइटसम कुछ बरसहे पुरान घरके दुरखम्बामे जोरके घर बनाई भर सेक्जाइठ । दिन बुरलपाछे घरक भितरसे कुछ सरसामान निकारे नैपरठ । घर बहारल फुहर फेन निकारे नैपरठ कना कहाई बा । डेहुरारमे घरमूलीबाहेक और सुटे नैपरठ । ओस्टक डेहुरारमे विवाहित चेनीबेटीनहे फेन पैठना निषेध रहठ । ग्रहण लगना डिन पुरे घरहे गोबरले घेरा लगैना चलन फेन रहल डेखजाइठ ।
यदि लकापका पठरीमे पिसाब करठ कलेसे ओइनेहे साँझके मुरीमे सुप्पा, ओकर उपपर चाउर ओ बरल डिया ढारके छिमेकमे कोई घर मग्ना लगैलेसे पठरीमे पिसाब कैना वानी छुट्ट कना विश्वास करजाइठ (थारू, २०६९: १०५) । थारू महिला भोज हुइलपाछे केल्ह हाँठ, गोरामे टीका छेडैठ । अइसिन नैकरलेसे स्वर्गमे गोप्पियकसग मिलन नैहुइठ कना विश्वास करजाइठ ।
७. जलम-मृत्यु संस्कार
अंसही थारू महिला प्रायः घरहिम सोरहनियक सहारासे बच्चा जन्मैठ । व्यथा लगलेसे गर्भवती महिलाहे अँढार कोठामे ढारके मोकामे बेल्क डौँठ लगा डेलेसे भूतप्रेत प्रवेश करे नैसेकठौं कना कहाई बा । बच्चा जन्मल करिब आधा घन्टापाछे बच्चा ओ डाईहे सोरहनिया घुन घुन पानीले लववडौं । सुत्केरी हुइल कोठहे सोनपानी छिटके शुद्ध पारजाइठ । टटके लकाहे कपडासे संरहके जन्मल दिनभर सुप्पाके चाउर उपपर सुटाजाइठ । भूत प्रेत ना आइट कहिके बच्चाक सिरहनी टरे छोट हँसिया डैना चलन बा ।
खानपिनमे सुत्केरी महिलाहे मुर्गीक सिकारलगायट टाकट टिना सहिटके खानाके व्यवस्था कैजाइठ । अँटवार नैपुगटसम सुत्केरी महिलाहे सोरहनियाके सहयोगसे लहैना, कपडा फेरैना ओ सोनपानीसे फेरसे घरहे शुद्धिकरण कैना प्रक्रिया जारी रहठ । एक अँटवारपाछे साथे लडिया, कुल्बामे घटवा टिकैना चलन बा । सुत्केरी महिलासे लहाके धान, लाही, जौ मिर्चा ओ बरहनीहे पाँच ठाँउमे ढारके कोइला ओ सेन्दुरसे पूजा कैनाहे घटुवा टिकना कहिजाइठ । उहे डिनसे सौरी हुइल जन्नी शुद्ध हुइल

विमानस्थल बनल टिकटक स्थल

लाल आयोगके प्रतिवेदन सार्वजनिक कैना माग

बैतडी, २६ सावन । करोडौं रुपियाँ खर्च कैके पुनर्निर्माण करल बैतडीके पाटन विमानस्थल जहाज उरना स्थलसे सामाजिक सञ्जालके लाग भिडियो तथा तस्बिर बनैना ठाउँ रूपमे प्रयोग हुइल बा । विमानस्थलमे नियमित उडान नैहोके स्थानीय बासिन्दासे लेके पाटन पुन आगन्तुकसम धावनमार्गमे टिकटक ओ भिडियो सामग्री बनैना करैत ।

सुदूरपश्चिमके पहाडी जिल्लाहे हवाईसेवामार्फत जोरना उद्देश्यसे पुनर्निर्माण करल विमानस्थलमे लम्मा समयसे उडान नैहोके राज्यके करोडौं रुपियाँ लगानी उपयोगविहीन बनल कटि स्थानीय चिन्ता व्यक्त करले बटै । स्थानीय लवदेव जोशी कलै, “विमानस्थल सञ्चालनमे नैआइलपाछे धावनमार्गमे सामाजिक सञ्जालके लाग भिडियो तथा तस्बिर खिचने भिड लगा करल बा ।”

के हुइत थारू...

मानजडा । एक अँठवार रहिके सौरी हुइल जन्नी घरके कामकाजमे खटै । सौरीसे निकल करिब दुई अठुवारमे सोरहनियाहे मुरगीक सिकार ओ आक्र टमान खानपिनके परिकारसहित सोहौनि खवाजाइत । इ अवसरमे गाउँक अग्वनहे फेन नेउटा कैजाइत ।

मृत्यु संस्कारअन्तर्गत कोइ मुलेसे उज्जर कपरासे मृतकके शरीर छोपजाइत ओ मृतकके छातीमे चाउर ओ पैसा ढारके ओकर उपपर माटिक डिया बारजाइत । लाशहे घरेसे निकारेबेर उल्टा खटियामे ढाँके मृतकके छावा, डाडुभैया आदि बोक्के निक्केबेर उवार उपपरके छँपक एक मुट्ठा खर किरिया बैठना छावा टानके जैता । डाईक मुलेसे छुटकी छावा ओ बाबकमे बरका छावा किरिया बैठे पना प्रचलन बा । लाशके पाछे लालडेरिया (थारू बाभन) साँठ (धान, चामल, मकै, जौ, गोहूँ, लाही, दाल, टिना ओ मृतक व्यक्तिके बेलसल सामान) बोक्के लैजैता ।

घटवामे दाहसंस्कार करेबेर चिता उट्टर डक्खिन कैके बनाजाइत । किरिया बैठना छावासे लहाके माटिक एकठा भौंढामे भात ओ डोसर भौंढामे दाल, टिना कम मात्रामे खरहे काठीके रूपमे बेलसके आगी सुन्गाके निढेहस करठा । मृतकके घरपरिवारके छावा, डाडा, भैया आदिसे गोन्दीसहित मृतक व्यक्तिके बनाइल चिता ७ चो घुमा जाइत । घुमाइबेर सक्कु गोटियरवन फेन एकआपसमे हाँठ जोरके लाइन लागके घुम्छाँ ।

चिताके चार कोन्वम घिउ छिटके मृतकके छावासे खरके मुठामे आगी सुल्गाके दागवती डे जाइत । नैजरल हड्डी (अस्तु) संकलन करजाइत । खरानी पानीमे पुहा सेकलपाछे सक्कु जाने लहाके सोनपानी छिटके काटल डगारहे नाँधके अपन घर जैतै । संकलित हड्डीहे घरमे नैलैजाके घरेके लगगे रूखमे सुरक्षित साथ भुराजाइत । ओ, चोखा हुइनासे आधे नारायणघाटके लगगे देवघाट, भारत वनारस या सम्भव नैहुइलेसे कौनो त्रिवेणी घाटमे जाके लडियामे सेलैता ।

मुवल नवौं दिन खौरवार करके चोखा हु जाइत । १३ औं दिन अर्थात् रोटीभातके दिन ललडेरियासे शुरूमे मृतक घरके परिवारके सदस्यनहे ओ पाछे सक्कु गोटियारनहे तेल छुवइत । तेल छुवाके सक्कु गोटियार पालिक पाला उठके मृतकके छावाहे नाट अनुसार सेवाढोग लगना ओ आपस आपसमे फेन नाट अनुसार ढोगसेवा लेके समवेदना प्रकट कैना प्रचलन बा । तेल छुवलपाछे रोटी भात खाई डे जाइत ।

८. थारू जातिके लोकगीत ओ लोकनाच

थारू लोकजीवनमे सजना, मैना, होरी, अष्टिम्की, सख्या, सुखेल, ढमार, मघौटा, बरमासा, रतनचवा, दिननचवा, बिरहेन जैसिन लोकगीत बा । थारू जातिके विशेष पर्वमे रहरडगी, गुञ्जायमान ओ हर्षोल्लासपूर्ण बनाइक लाग कैना टमान नाचहे जीवनन्ता डेना मेर मेरिक गीत बा । थारू समुदाय गीत सङ्गीतमे बहुट समृद्ध बा । यी जातिके बरसभर हरेक

२०५२ सालसे बन्द रहल पाटन विमानस्थलके पुनर्निर्माण २०७३ सालओर सुरु करल रहे । करिब ११ करोड रुपियाँके लागतमे २० मिटर चौडाइ ओ ५८० मिटर लम्बाइके धावनमार्ग, विमानस्थल टावर तथा कार्यालयलगायतके संरचना निर्माण करना मेरिक सम्भौता हुइल रहे । सम्भौता अनुसार करिब चार वर्षमे पुनर्निर्माणके काम सम्पन्न फेन हुइल । पुनर्निर्माण पूरा हुइलपाछे

महिना ओ पहरमे समेत गैना करके टमान खालके गीत रहल बा (पञ्जियार: २०५५: १६) । जस्टे बैशाखमे सजना, राम जलम, कठमडैया, बरका बहला भुल्ना गीत, जेठमे सजनी, सजना गीत, असार ओ सावनमे सिङ्गु, राजा चरिबल, घोघर, बैठाउन गीत, भडौंमे अस्तिम्की, उदासी, कुवाँर ओ कार्तिकमे सख्या, फूलवार, बर्किमार, जितिया, भ्रमटा गीत, जमौंटी, कनौंटी, लाला, डफक गीत, ढमार, बिरहेन चाँचर गीत, अगहनमे साँची, जमौंटी गीत, पुस ओ माघमे मघौटा, मैना, लगुनी, बनगीत, फागुनमे माँगर, होरी (दुहरैरी गीत) ओ चैतमे सजना ओ सजनी गीत गैना चलन बावइ । ओस्टक बरमास्या नाच ओ बरमास्या गीत कना बाहे महिना गैना ओ नाचे मिलत । अइसिक नाच नैकरके सोफ गैना गीत फे बहुट बा (दहित: २०६२: १३४) ।

सोफे गैना लोकगीतबाहेक लोकगीतके बेल्साइ टमान नाच ओ टरटिहुवारमे गैना गीतमे फे रहत । हुरडुइवा नाचमे राम कहरा (डुपहर गैना गीत), लटिया (साँझओर गैना गीत), बिह्या (भुवर बिहानके गैना गीत) बर्किमार (बिहानमे ओजरांरमे गैना गीत) हो । सख्या, भ्रमरा आदि नाचमे फे गीत गा जाइत । मुडुगुहा, बर्का नाच, लटुहवा नाचमे भर गीत नै गा जाइत । देउखर उपत्यकामे सख्याहे बर्का नाच कहिके प्रस्तुत करजाइत । मने यी नाचमे भर गीत गा जाइत ।

८. थारू लोककला

थारू समुदायके घरके उवार ओ मोकाके छेउमे माटिक मोख चित्र बनाजाइत । घर भिट्टरके भित्तामे छोट छोट सामान ढैना चक्का बनाजाइत । टरटिउहारमे डेहुरारके पटहा डेहुरीमे ओ उवारिक आँजर पाँजर चाउरके पिठासे हाँठके छापके चित्र बक्ला बनाजाइत । पुरुबओर भोजेम भिटम कोवर, कोहबर बनाजाइत । ओस्टेक मन्जोर, सुग्गा, हाँठी, घोरिक चित्र फे बनैता । टमान मेरिक फुल, लहरा, पटिया फे बनाइल पा जाइत (अधिकारी ओ चौधरी, २०८०) । आधुनिक घर बना क्रमसंगे खरके छपा ओ माटिसे लिपपोत करके बनाइल घर लोप हुइटी गैल ओरसे थारू लोककला फे लोप हुइना संघारमे रहल बा । नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठानसे टमान थारू होम स्टे लगायटमे थारू लोककलाबारे प्रशिक्षण डेके इहिहे जोगैना अभियान सुरु करले बा । इहे क्रममे कैलालीके जानकी गाउँपालिकासे अपन पालिकाहे ‘थारू लोककलाके हब’के रूपमे चिनारी डेटी प्रत्येक बरस अस्तिम्की कलाके प्रतियोगिता कराई लागल बा ।

१०. ओ. अन्तमे

थारू इहे देशके धर्मपुत्र हुइत कनामे केकरो दुईमत नैहो । खेतीपातीमे रमैना थारू समुदाय आउर पेशा ब्यवसाय होमस्टे पर्यटन, होटल उद्योगमे फे ढिरे ढिरे पडला बढैटी बटा । सेना, प्रहरी, निजामती सेवामे थारू जातिके सहभागिता अभिन फेन बहुट कम बा ।

‘दाङ’ जिल्लाहे थारू जातिके उद्गम थलो मन्ना, ५ सय ढेर थर उपथर रहल थारून्मे थर-थरबीच कौनो उँचनिचके भावना नैडेछजाइत । थारू भासाके लिपि

विमानस्थल २०७७ असोजसे आंशिक रूपमे सञ्चालनमे आइल रहे । ओकरपाछे करिब दुई वर्षसम निजी क्षेत्रके समिट एयर धनगढीसे बैतडीके पाटनसम साप्ताहिक उडान करटि आइल रहे मने बिटल करिब पाँच वर्षसे नियमित उडान हुइ नैसेक्के विमानस्थल प्रयोगविहीन जस्टे बनल स्थानीयके कहाइ बा ।

विमानस्थलके लाग करिब चार करोड ९७ लाख रुपियाँके लागतमे

नैहो । इहि देवनागरीमे लिच्छा ।

खास कैके प्रकृतिहे पूजा कैना जातिके रूपमे चिन्हजैना थारू हाल आके हिन्दू धर्महे आत्मासाथ करल पा जाइत । भूतप्रेतमे विश्वास रक्खा थारून्मे अनेक लोकविश्वास घर जमैले बा । थारून्के जलम, मरन, भोजलगायत संस्कार मौलिक बा । ओस्टेक, थारू जातिके लोकगीत ओ लोकनाच, लोककला अभिन फे संरक्षित बा । मने, समयअनुसार यन्मे फेन आधुनिकताके छनक डेछजाइत । इहिसे मौलिकता हेरैटि बा ।

सन्दर्भ सूची:

अधिकारी, प्रदीप र रामसागर चौधरी (२०८०), थारू जातिके लोक चित्रकला एक अध्ययन, काठमाडौं थारू अयोगका लागि गरिएको अध्ययन प्रतिवेदन (अप्रकाशित) ।

गुनरत्ने, अर्जुन (२००६ ई.), थारू र राज्य: प्रजातन्त्र, राज्य निर्माण र जनजाति पहिचान, मधेश: समस्या र सम्भावना, वसन्त थापा र मोहन मैनाली, सं. पृ. ४२-४४, ललितपुर: सोसल साइन्स बहा ।

गौतम, टेकनाथ (२०४४), थारू जातिके इतिहास तथा संस्कृति (थारू पुराण) । दाङ: चौधरी, कृष्णराज (२०७६), थारू संस्कृतिमा कृष्णचरित्र परम्पराको अध्ययन, नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय, अनुसन्धान केन्द्रका लागि विद्यावारिधिको शोधपत्र (अप्रकाशित) ।

चौधरी, महेश (२०६४), नेपालको तराई तथा यसका भूमिपुत्रहरू, दाङ: शान्ति चौधरी ।

चौधरी, लेखनाथ (२०५५), थारू तथाडूक, काठमाडौं: सरिता स्वेच्छा प्रकाशन ।

थापा, धर्मराज (२०४०), चितवन दर्पण, काठमाडौं: नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान । थारू, फनि श्याम (२०६९), थारू लोक संस्कृति र चाडवाड, काठमाडौं: नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।

दहित, गोपाल (२०६२), थारू संस्कृतिको सक्षिप्त परिचय, ललितपुर: आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ।

पञ्जियार थारू, तेजनारायण (२०५५), थारू भासा एक परिचय, सप्तरी: बाँली चौधरी थारू ।

पोखेल, बालकृष्ण र अरु (सं.) (२०४०), नेपाली बृहत् शब्दकोश, काठमाडौं: नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।

बराल, ईश्वर (२००४), “थारू जाति र तिनको संस्कृति”, नेपाल सांस्कृतिक परिषद पत्रिका, १(१), बैशाख । काठमाडौं: नेपाल सांस्कृतिक परिषद ।

रेग्मी, ऋषिकेश्वरराज (२०३५), एक श्रोत: तीन धारा । ललितपुर: साक्षा प्रकाशन । सिंह मौन, प्रफुल्लकुमार (२०२५), थारू लोकगीत, विराटनगर: पूर्वाञ्चल पुस्तक भण्डार ।

शर्मा जनकलाल, कृष्णबम मल्ल (२०१४), राप्ती उपत्यका, काठमाडौं: नेपाल भारत मैत्री संघ ।

शर्मा दाहाल, दत्तात्रेय (२०६३), “थारू, दंगीशरण र सुकौरा : एक विवेचना”, दंगीशरण थारू राजा सुकौरा महोत्सव स्मारिका, पृ.५-७ ।

लेखक फोनिजके पहिलक उपाध्यक्ष हुइत ।

साभार: फोनिज स्मारिका (२०८३)

टर्मिनल भवनसमेत निर्माण हुइल बा । धावनमार्ग, टावर, कार्यालय तथा टर्मिनल भवनलगायतके पूर्वाधार तयार रलेसे फेन नियमित हवाईसेवा सञ्चालन नैहोके स्थानीय यकर औचित्यउत्पर प्रश्न उठाइ लागल बटै ।

स्थानीय हरिश विष्ट कलै, “विमानस्थल सञ्चालनमे हुइलेसे बिरामी तथा घाहिलहे आकस्मिक अवस्थामे धनगढी वा अन्यत्र लैजैना सहज होए । पूर्वाधार तयार हुइलेसे फेन जहाज नैआके स्थानीय यकर प्रत्यक्ष लाभ लेहे सेकट नैहुइतै ।”

स्थानीय खेमराज भट्ट आपत्कालीन अवस्थामे जिल्लाबाहिर जैनासमेत हवाईसेवा उपलब्ध नैहोके विमानस्थलमे करल भारी लगानी खेर गैल बटैलै । विमानस्थल पुनः नियमित रूपमे सञ्चालन करना विषयमे सरकार आवश्यक पहल करेपरना उहाँक कहाइ बा ।

पाटन विमानस्थल बैतडी किल नैहोके पहाडी क्षेत्रके हवाई पहुँच विस्तार करना महत्वपूर्ण पूर्वाधारके रूपमे हेरल रहे मने पूर्वाधार निर्माणमे भारी रकम खर्च हुइलपाछे फेन नियमित उडान हुइ नैसेक्के यकर दिगोपना ओ लगानीके उपयोगिताउत्पर प्रश्न उठल बा ।

स्थानीय विमानस्थल सञ्चालनके लाग नियमित उडानके व्यवस्था, विमान कम्पनीसँग समन्वय तथा आवश्यक प्राविधिक ओ व्यवस्थापकीय पक्षमे सरकार ध्यान डेहेपरना माग करले बटै । विमानस्थलहे सामाजिक सञ्जालमे रमैना स्थलके रूपमे सीमित हुइ नैडेना स्थानीयके आपत्कालीन तथा नियमित हवाई पहुँचके माध्यम बनाइपरना उहाँकनके कहाइ बा ।

पहुरा समाचादाता

काठमाडौं, २६ सावन । राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) के सांसद करिश्मा कठरियासे मधेश-थरुहुट आन्दोलनके क्रममे हुइल घटनाबारे छानबिन कैना बहनल लाल आयोगके प्रतिवेदन सार्वजनिक कैना माग करले बटी ।

उहाँ प्रतिनिधिसभाके बैठकमे कहले बटी, ‘अइना ७ भदौभितरे लाल आयोगके प्रतिवेदन सार्वजनिक करके निर्दोष थारूहुकनहे अविलम्ब न्याय डेहुइना मै सरकारके गम्भीर

ध्यानाकर्षण कराई चाहठु ।’

२०७२ साल ७ भदौमे टीकापुरमे हिंसात्मक घटना हुइल रहे । उ घटना थारू समुदाय ओ सिंगे देशके लाग बहुट दुखद ओ करिया दिन रहल उहाँ बटैली ।

‘थारू ओ पहाडी समुदायबीच भड्काउ पैदा करके नरसंहार मच्चाई बेर पाछेक दोषीहुके के रहित ?’ उहाँक प्रश्न बा ।

यी प्रश्न अब्बेफे अनुत्तरित रहल कहटी उहाँ लाल आयोगके प्रतिवेदन सार्वजनिक कैना माग करल हुइत ।

श्रम तथा रोजगार कार्यालयको जनहितमा जारी सन्देश

- श्रम तथा रोजगार कार्यालयको जनहितमा जारी सन्देश
- रोजगार सम्भौता गरेर मात्रै काममा लागौ र लगाऔ ।
- औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रका सम्पूर्ण श्रमिकको न्यूनतम ज्याला रु. १९,५५०/- अनिवार्य रूपमा कायम गरौ/गराऔ ।
- समान कामको समान ज्याला लैगिक आधारमा पारिश्रमिकमा विभेद गर्नु कानूनी अपराध हो ।
- कार्य स्थलमा श्रमिकलाई सुरक्षाका उपकरणहरू उपलब्ध गराई काममा लगाऔ, लैगिक हिसाको अत्य गरौ ।
- बालश्रम कानूनी रूपमा दण्डनिय अपराध हो । बालश्रम नगरौ/नगराऔ ।
- श्रम अडिट प्रत्येक वर्षको पौष मसान्तभित्र अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु/गराउनु उद्योग/प्रतिष्ठानको कर्तव्य हो अन्यथा नियमानुसार कारवाही गरिने छ ।
- असल श्रम सम्बन्धको आधार सामाजिक सुरक्षा र रोजगार औद्योगिक दुर्घटना न्यूनीकरण गरौ व्यवसायजन्य रोग लागनबाट बचौ ।
- श्रम ऐन, २०६४ र नियमावली, २०७५ को पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गरौ ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाँदा अनिवार्यरूपमा श्रम स्वीकृति गरेर जाऔ ।

श्रम तथा रोजगार कार्यालय

धनगढी, कैलाली

पेट, छाती, मुटु तथा थाईराईड विभाग

उपचार हुने रोगहरू

- उच्च रक्तचाप, दम तथा मुटु रोगको उपचार
- सुगर (मधुमेह), थाईराईड रोगको उपचार तथा परामर्श
- मिर्गी रोग, प्यारालाइसिस (पक्षघात) तथा अन्य नशा सम्बन्धी रोगको उपचार
- छाती दुस्ले, पेट दुस्ले समस्याको उपचार
- ज्वरो आउने, टाउको दुस्ले तथा पुरानो जटिल रोगको उपचार तथा परामर्श
- सिकल सेलरोग तथा अन्य रगत कम (Anemia) को उपचार तथा परामर्श

२४ सै घण्टा आकस्मिक उपचार

ओ.पि.डी. सेवा प्रत्येक दिन (बिहान ८ देखि साँझ ५ बजेसम्म)

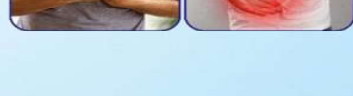

डा. सुमन चौधरी

MBBS, MD (KU)

NMC No. 15308

कन्सल्टेन्ट फिजिसियन

धनगढी संजिवनी अस्पताल प्रा. लि.

९ (राष्ट्र बैंक चौक, धनगढी-५) ☎ सम्पर्क नं. ०९१-५९०३२८, ९७६४२१२७२७, ९७६९९३२१०५

ग्राहक वर्गहरूमा खुशीको खबर !

हाम्रो यहाँ सबै कम्पनीका रि-कण्डिसन मोटरसाइकलहरू पाइनुका साथै मर्मत पनि गरिन्छ र सबै कम्पनीका हेलमेट र पार्टसहरू थोक तथा खुद्रा मूल्यमा पाईन्छ । कुनै पनि मोटरसाइकल नगद खरिद गरेमा आकर्षक उपहारको व्यवस्था रहेको जानकारी गराउँदछौं ।

संजय अटो सेल्स एण्ड रि-कण्डिसन

धनगढी-४, उत्तरबेहडी (चटकपुर शहिद गेट भन्दा दुईसय मिटर पूर्व)

बाजुरामे महिला तथा बालबालिका हिंसा: ३ वर्षमे १४४ घटना

मतदाता नामावली दर्ता ओ अद्यावधिक कार्यमे सहभागी हुइना आह्वान

बाजुरा, २६ सावन । बाजुरामे महिला तथा बालबालिकाउपपर हिंसा बढ्ती गेल बा । जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाजुराके पछिल्ला तीन वर्षाके तथ्यांकअनुसार महिला तथा बालबालिकासंग सम्बन्धित १४४ घटना तथा मुद्दा प्रहरीमे दर्ता हुइल बटै ।

प्रहरीमे दर्ता हुइल घटनामध्ये घरेलु हिंसाके घटना सबसे ढेर बटै । तीन आर्थिक वर्षमे घरेलु हिंसाके ७० ठो घटना प्रहरीमे दर्ता हुइल बटै ।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मे २९ ठो २०८१/०८२ मे २३ ठो ओ २०८२/०८३ मे १८ ठो घरेलु हिंसाके घटना प्रहरीमे पुगल हुइल । ओकरपाछे जबरजस्ती करणीके २७ ठो मुद्दा दर्ता हुइल बटै । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ ओ २०८१/०८२ मे १०/१० तथा २०८२/०८३ मे ९ ठो जबरजस्ती करणीके मुद्दा दर्ता हुइल बटै ।

ओस्टे, जबरजस्ती करणी उद्योगके ८, बालविवाहके एक, बहुविवाहके १८, गर्भपतनके दुई, अपहरण, शरीर बन्धक तथा जबरजस्ती करणीसम्बन्धी एक ओ लैङ्गिक हिंसाके १७ ठो घटना तथा मुद्दा प्रहरीमे दर्ता हुइल बटै ।

प्रहरीमे दर्ता हुइल महिला तथा बालबालिकासंग सम्बन्धित अपराधके तथ्याङ्क हेरेबरे जबरजस्ती करणी, बालविवाह ओ बहुविवाहके घटना क्रमशः घट्टी गैल देखल बा । मने लैङ्गिक हिंसासम्बन्धी उजुरी भर गैल वर्ष बहल बा ।

अधिका दुई आर्थिक वर्षमे करके सात ठो उजुरी प्रहरीमे पुगलमे गैल आर्थिक वर्ष केह १० ठो उजुरी परल जिल्ला प्रहरी कार्यालय जनैले बा । **किशोरी ओ युवती ढेर जोखिममे** यौनजन्य अपराधके पाँच वर्ष विवरणसे महिला तथा बालबालिका, विशेष करके किशोरीहुके ढेर जोखिममे रहल देखल बा । प्रहरीके तथ्याङ्कअनुसार पाँच वर्षमे यौनजन्य अपराधके ६४ ठो मुद्दा दर्ता हुके ६४ जाने पीडित हुइल बटै । उमेरगत

विवरणमे किशोर तथा युवा उमेर समूहके पीडितके संख्या उल्लेख्य बा । विशेष करके १५-१६ वर्ष ओ १९-२५ वर्ष उमेर समूहमे पीडितके संख्या ढेर रहल प्रहरीके विश्लेषण बा ।

अपराध हुइना स्थानसेपे जोखिमके गम्भीर अवस्था देखाइल । यौनजन्य अपराधके ४२ घटना आवासीय तथा घरेलु स्थानमे हुइल बटै । ओस्टे, एकान्त वनजंगल तथा भूमीमे ११, संस्थागत तथा पेसागत स्थानमे पाँच, सार्वजनिक स्थानमे चार ओ सवारी साधनमे एक घटना हुइल तथ्याङ्क बा ।

यी तथ्याङ्क हेरेबरे महिला तथा बालबालिकाके लाग सार्वजनिक स्थान केल्ह नैहुके घर तथा परिचित वातावरणसमेत पूर्ण रूपमे सुरक्षित हुई नैसेकल बडिमालिका नगरपालिका उपप्रमुख नन्दा थापा बटैली ।

हिंसाके तरिका हेरेबरे पीडितहे ललाइ-फकाइ तथा डरधम्की डेना प्रवृत्तिसमेत देखल बा । तथ्याङ्कअनुसार २१ जाने पीडितके घटनामे हिंसाके तरिका खुलल नैहो । २० जाने ललाइ-फकाइ, १६ जाने डरधम्की, चार जाने अन्य व्यक्तिमार्फत ओ तीन जाने प्रलोभनमे पारके पीडित बनाइल देखल बा । कतिपय घटनामे घटना सार्वजनिक करलेसे ज्यान मर्ना धम्कीसम डेना करल प्रहरीके विश्लेषण बा ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाजुराके प्रमुख प्रहरी नाथव उपरीक्षाक (डीएसपी) शैलेश्वरी बोहराके अनुसार यैसिन घटनामे मादक पदार्थ सेवन,

आर्थिक प्रलोभन, डर, त्रास तथा धम्की लगायतके कारणसमेत देखल बा ।

ग्रामीण क्षेत्रमे १० से १८ वर्ष टरेक बालिका यौनजन्य हिंसाके सिकार हुइना करल डीएसपी बोहरा बटैली । आर्थिक तथा सामाजिक रूपमे कमजोर परिवारके किशोरी, गोसिया वैदेशिक रोजगारीमे गैल बेला ऐक्केली बैठटी रहल महिला तथा एकल महिलासमेत टमान मेरिक हिंसासे पीडित हुइना करल उहाँ बटैली ।

विद्यालय तहके पीडित ढेर

शैक्षिक योग्यताके विवरणसेपे यौनजन्य अपराधके पीडितमध्ये विद्यालय तहमे अध्ययन करके व्यक्तिके संख्या ढेर रहल देखल बा । तथ्याङ्कअनुसार पीडितमध्ये एक जाने निरक्षर, १८ जाने साक्षर, ४० जाने विद्यालय तहके ओ तीन जाने प्रमाणपत्र तहके बटै ।

अभियुक्तओर भर १७ जाने साक्षर, ३७ जाने विद्यालय तहके, तीन जाने प्रमाणपत्र तहके ओ दुई जाने स्नातक वा उहीसे उपरके शैक्षिक योग्यता हुइल हुइल बटै ।

ओस्टे, यौनजन्य अपराधके पीडितमध्ये ५५ जाने अविवाहित ओ ९ जाने विवाहित बटै । यिहीसे पीडितओर अविवाहित किशोरी तथा युवतीके संख्या ढेर रहल देखाइल ।

उजुरी नैपर्ना मुख्य चुनौती

डीएसपी बोहराके अनुसार अपराधके उजुरी नैपर्ना, परलेसेपे कम पर्ना ओ ढिला उजुरी पर्ना समस्या अपराध नियन्त्रणमे प्रमुख चुनौती बनल

नैकरके सामान्य संशोधन करके बजेट ल्यानल रहे ।

यी बार फे नयाँ सरकारसे तत्काल बजेटके शून्यता अन्त्य करेपर्ना दबाव बा । सरकार परिवर्तनके राजनीतिक प्रक्रियासंगे प्रदेशके आर्थिक गतिविधिहे चलायमान बनैना जिम्मेवारी नयाँ सरकारउपपर थपल बा ।

सम्भावित मुख्यमन्त्री खगराज भट्टसेपे नयाँ सरकार बनलपाछे सबसे पहिले बजेट शून्यताके अवस्थाहे अन्त्य करके प्रदेश सरकारके कामहे चलायमान बनैना विषयमे व्यापक परामर्श कैना बटैले बटै । उहाँक अनुसार नयाँ सरकारसे बजेटहे आगे बहैना क्रममे आवश्यक छलफल करके प्रदेशके लाग फरक ढङ्कके कार्यक्रम ओ प्राथमिकता तय कैना तयारी बा ।

सुदूरपश्चिम प्रदेश...

नेकपाके सांसद ओमविक्रम भाट मुख्यमन्त्री शाहके संवैधानिक समयसीमा सेकलपाछे नयाँ सरकार गठनके प्रक्रिया आघ बहना बटैले ।

'२८ गते मुख्यमन्त्री बाहिरलपाछे नयाँ सरकार बनी । तीन दिनपाछे नयाँ सरकार बनैना करके छलफल हुइटी रहल बा । के-के मन्त्री बन्न कना विषयमे आकाङ्क्षी ढेर बटै । अब जा निर्णय हुइल, उहेअनुसार आगे बहना बहना हो,' उहाँ कहलै ।

प्रदेश बजेटविहीन अवस्थामे पुगलपाछे नयाँ सरकारहे तत्काल बजेट ल्याना चुनौती बा । मने नयाँ सरकार गठन हुइललगत्ते बजेटके प्रक्रिया कैसिक

आगे बहै कना विषयमे कानुनी स्पष्टता भर अभिन नैहो ।

आर्थिक मामिला मन्त्रालयके सूचना अधिकारी खड्काके अनुसार बजेट शून्यताके अवस्था अन्त्य कैना पेस्की बजेटमार्फत काम चलैना विकल्प हुई सेकल । विगतमेपे प्रदेश अस्टे बजेट शून्यताके अवस्थामे पुगल रहे ।

'यी अब्बे अन्यायके बाट हो । कानुनी स्पष्टताके नैहो । विचाराधीन अवस्थामे रहल पेस्की बजेट ल्याके काम चलैना कनाफे रहल,' खड्का कहलै ।

उहाँक अनुसार यी आगे आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मेपे बजेट शून्यताके अवस्था आइल रहे । उ बेला नयाँ सरकारसे अधिका बजेटके आकारमे भारी परिवर्तन

विपद् जोखिम न्यूनीकरणको पूर्वतयारी गरौं

- ❖ वर्षाको समयमा बाढी पहिरो तथा चट्याङ्गको जोखिम हुन सक्छ,
- ❖ सम्भावित जोखिमको मूल्यांकन गरौं, सचेत बनौं,
- ❖ जोखिमयुक्त स्थानमा नवसौं, सुरक्षित स्थानमा बसौं,
- ❖ नदि किनारा वा भिरालो जमिनमा बसोबास भएकाहरु विशेष सतर्क रहौं,
- ❖ सम्भावित जोखिमबाट बचन आपतकालीन पूर्वयोजना बनाऔं,
- ❖ घर परिवार र छिमेकीहरूसँग मिलेर सुरक्षित स्थानको पहिचान गरौं,
- ❖ सम्पर्क बिन्दुहरु तय गरौं, सूचना प्रणालीमा आवद्ध होऔं,
- ❖ खाद्यान्न, पानी, प्राथमिक उपचार सामग्री, टर्चलाइट र आवश्यक औषधि आदि तयारी अवस्थामा राखौं,
- ❖ प्रकोप व्यवस्थापन तालिम तथा अभ्यासमा सहभागी बनौं,
- ❖ बालबालिका, वृद्धवृद्धा र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षामा ध्यान दिऔं ।

कैलाली गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

कैलाली

बटै । ढिला उजुरी परेबरे प्रमाण लोप हुसेकल ओ घटनाहे प्रमाणित कैना कठिन हुइना अवस्था रहल उहाँ बटैली । पीडितके पुनर्स्थापनाके लाग पर्याप्त व्यवस्था नेहुइनाफे दुसर चुनौती रहल उहाँक कहाई बा ।

विशेष करके दुर्गम तथा ग्रामीण क्षेत्रमे सामाजिक दबाव, पारिवारिक प्रतिष्ठा ओ घटना बहेर ल्यानेबरे थप समस्या हुइना डरके कारण कतिपय घटना प्रहरीसम नैपुन अवस्था रहल बोहरा बटैली ।

महिला तथा बालबालिकाउपपर हुइना अपराध नियन्त्रणके लाग जिल्ला प्रहरी कार्यालय टमान कार्यक्रम करटी रहल जनैले बा । महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकविरुद्धके अपराध नियन्त्रण, यौनजन्य हिंसा न्यूनीकरण, आत्महत्या न्यूनीकरण, गम्भीर प्रकृतिके अपराध अनुसन्धान तथा लागु औषध नियन्त्रणालगायतके कार्ययोजना सञ्चालन करटी रहल प्रहरी जनैले बा ।

प्रहरीके तथ्याङ्कसे महिला तथा बालबालिकाउपपर हुइना अपराध नियन्त्रणके लाग कानुनी कारबाहीसंगे विद्यालय, परिवार ओ समुदायस्तरमे निरन्तर सचेतना आवश्यक रहल देखल बा । साथे बालबालिकाके सुरक्षा, समयमे उजुरी कैना वातावरण, पीडितमैत्री अनुसन्धान तथा पीडितके पुनर्स्थापनामे थप ध्यान डेहेपर्ना आवश्यकता देखल बा ।

पहुरा समाचारदाता

धनगढी २६ सावन । सुदूरपश्चिम प्रदेश निर्वाचन कार्यालय, धनगढीसे मतदाता नामावली दर्ता ओ अद्यावधिक कार्यमे सहभागी हुइना सक्हुन आग्रह करल बा ।

हाल मतदाता नामावलीमे नाम छुटल, विवरण सच्याइ पर्ना, बसाईसराइ ओ विवाहके कारण विवरण परिवर्तन हुइल ओ मृत्यु हुइल मतदाताके नाम अद्यावधिक कैना कार्य जारी रहल समयमे इ प्रक्रियामे सहभागी हुइना कार्यालयसे आग्रह करल हो ।

आज धनगढीमे आयोजित वार्षिक समीक्षा ओ सरोकार हुइल अन्तरक्रिया कार्यक्रममे कार्यालय प्रमुख प्रेमराज भण्डारी आयोगके निर्णयअनुसार आगामी भदौ १५ सम् १८ वर्ष उमेर पूरा हुइल नागरिकहे मतदाता नामावलीमे समावेश कैना करके अद्यावधिक प्रक्रिया जारी रहल जानकारी देलै ।

उहाँ अनलाइन ओ भौतिक रूपमे उपस्थित हुइल नामावली अद्यावधिक कैना व्यवस्था रहल बटैले । मतदाता नामावली व्यवस्थापनहे निर्वाचन

कार्यालयमे सीमित नै राख्ना स्थानीय तह ओ वडा कार्यालयसंगेके समन्वयमे नागरिकके घरदैलो नजिक पुगेना योजना बा,' कार्यालय प्रमुख भट्ट कहलै, 'स्थानीय पञ्जिकाधिकारीके समन्वयमे विवाह, बसाईसराइ ओ मृत्यु हुइल मतदाताके विवरण भिडल अद्यावधिक कैना काम फे हुइटीरहल बा ।'

कार्यालयसे एकराघे कैलालीके टमान स्थानीय तहके १३ ठो वडा कार्यालयमे अनलाइन मतदाता नामावली प्रणालीसम्बन्धी सहजीकरण करल कार्यक्रममे जानकारी देलै । गोदावरी, गौरीगंगा, घोडाघोडी, बर्दगोरिया ओ टीकापुरके उ वडामे अनलाइन मतदाता नामावली दर्ता ओ अद्यावधिक प्रणालीबारे अभिमुखीकरण देहल रहे ।

कार्यक्रममे कैलालीके प्रमुख जिल्ला अधिकारी हिरालाल रेग्मी, टमान राजनीतिक दलके प्रतिनिधिलगायतसे आगामी निर्वाचनमे ढेरसे ढेर नागरिकहे सहभागी हुइना करके आवश्यक व्यवस्थापन करना आग्रह करलै ।

आगलागीसे मुरगी फर्म जरके नष्ट

पहुरा समाचारदाता

धनगढी, २६ सावन । कैलाली गोदावरी न.पा. वडा नं ५ गेटा बैठना वर्ष ३३ के शंकर ऐरके खाली मुरगी फर्ममे बिजुलीके तार सट हुके सोम्मार

आगलागी हुके मुरगीक फर्म जरके नष्ट हुके अन्दाजी मुन्य रु. २ लाख ५० हजार बराबरके क्षति हुइल बा । आगलागी स्थानीय ओ प्रहरीके सहयोगमे नियन्त्रणमे आइल बा ।

बाढी/पहिरोबाट सचेत होऔं

बाढी/पहिरो आउनुअघि:

- ❖ स्थानीय रेडियो वा अन्य माध्यमबाट मौसमको जानकारी लिऔं,
- ❖ खोला, नदी तथा जोखिमपूर्ण ठाउँबाट सुरक्षित स्थानमा जाऔं,
- ❖ घरको नजिक पहिरो खस्न सक्ने ठाउँ भए सावधानी अपनाऔं,
- ❖ आपतकालीन झोला (प्राथमिक उपचार सामग्री, टर्चलाइट, खानेकुरा, लुगालगायत) तयार राखौं,
- ❖ जोखिममा परेका बालबालिका, वृद्धवृद्धा र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सुरक्षामा प्राथमिकता दिऔं ।

बाढी/पहिरो आएमा:

- ❖ अनावश्यक हिडडुल नगरौं,
- ❖ सुरक्षित स्थानतर्फ जाऔं,
- ❖ बिजुलीका तार तथा खम्बाबाट टाढा रहौं,
- ❖ खोलानाला सुरक्षित तवरले तरौं,
- ❖ अफवाह नफैलाऔं, सत्य सूचनामात्र आदान-प्रदान गरौं,
- ❖ घाइते वा फसेका व्यक्तिको उद्धारमा सहयोग गरौं

सुवर्ण अवसर ! सुवर्ण अवसर !! सुवर्ण अवसर !!!

कैलाली अस्पताल प्रा.लि

Provide Health Related Services

डा. अकाश राउत
MBBS, MD (T), Internal Medicine
Senior Consultant Physician
NMC NO. 20304
➤ आउने समय : प्रत्येक दिन (२४सं घण्टा)

डाक्टर आउने समय : प्रत्येक दिन, आकस्मिक सेवा (चिकित्सक) २४ घण्टा

हावा सेवाहरु :

- १) २४ घण्टा ईमर्जेन्सी सेवा, फार्मसी सेवा, अत्याधुनिक प्याथोलोजी, रंगीन इण्डोस्कोपी, डिजिटल एक्सरे, रंगीन भिडियो एक्सरे, अत्याधुनिक अप्रेसन थियटरबाट सेवा, वातानुकुलीन एम्बुलेन्स, वातानुकुलीन क्याबिन ।
- २) स्त्री रोग तथा प्रसूती सम्बन्धी सेवा (बॉन्डोपन, सेतोपानी बग्ने, तल्लो पेट दुख्ने, महिनावारी गड्बडी, पाठेघर खस्ने, पाठेघरको अप्रेसन, गर्भवती तथा सुत्केरी सेवा) ।
- ३) न्याप्रोस्कोपी तथा जनरल सर्जरी (हाइड्रोसिल, हर्निया, पायल्स, फिस्टुला, स्तनमा गाँठागुठी आउने, शरिरका विभिन्न भागमा गाँठागुठी, घाउ खटिरा, पत्थरी, किडनीको पत्थरी, प्रोस्टेटको अपरेसन तथा पित्तथैलीको पत्थरी अपरेसन) ।
- ४) हाड(जोर्नी) तथा नशा सम्बन्धी सेवा (हाटखुट्टा बाङ्गो, फ्याक्चर, हाडजोर्नीको दुखाई, कम्मर दुख्ने तथा अत्याधुनिक मेसिनबाट हड्डीको अपरेसन)छाती, मुटु, कलेजो तथा पेट सम्बन्धी सेवा ।
- ५) यौनरोग, कपाल तथा छाला रोग सम्बन्धी सेवा ।
- ६) मानसिक तथा मनोरोग सेवा ।
- ७) नाक, कान, घाँटी रोग सम्बन्धी सेवा ।
- ८) मुर्छा पर्नु, टाउको दुख्ने जस्ता समस्याहरु, प्यारालाइसिस हातखुट्टा नचल्ने सम्बन्धी सेवा ।
- ९) न्यूरो (नशा रोग) लागुपदार्थ दुर्व्यसनी, कुलत सम्बन्धी,

कैलाली अस्पताल प्रा.लि

जिल्ला प्रशासन कार्यालय अगाडि, पशुपति टोल, धनगढी, कैलाली